

ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

1-МАХСУС СОН

ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-1

JOURNAL OF SOCIAL STUDIES
SPECIAL ISSUE-1

ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

№SI-1 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9556-2026-SI-1>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Сеитов Азамат Пулатович
доктор социологических наук (DSc), профессор

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:
Сабинова Умида Фархадовна
доктор социологических наук (DSc)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD:

22.00.01-Социология назарияси, методологияси ва тарихи. Социологик тадқиқотлар усуллари.

Теория, методология и история социологии. Методы социологических исследований.

Theory, methodology and history of sociology. Methods of sociological research.

Бекмуратов Мансур Бобомуратович
доктор социологических наук, профессор (Узбекистан)
Каланов Комил Куллахматович
кандидат социологических наук, профессор (Узбекистан)
Убайдуллаева Раиса Турсуновна
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Негматова Шахзода Шухратовна
доктор философских наук, профессор (Узбекистан)
Шайылдаева Асель Кокоевна
кандидат социологических наук (Кыргызстан)

Исмаилов Алишер Агзамович
доктор экономических наук, (Узбекистан)
Щепилова Галина Германовна
доктор философских наук, профессор (Россия)
Рожанский Михаил Яковлевич
кандидат философских наук (Россия)
Маматов Нормурат
доктор философских наук, профессор (Узбекистан)
Бурнашев Рустам Ренатович
кандидат философских наук, профессор (Казахстан)

22.00.02-Ижтимоий тузилиш, ижтимоий институтлар ва турмуш тарзи

Социальные структуры, социальные институты и образ жизни

Social structures, social institutions and way of life

Умаров Абсалом Адилевич
доктор социологических наук, профессор (Узбекистан)
Холбеков Абдуғани Жуманазарович
доктор социологических наук, профессор (Узбекистан)
Шайхисламов Рафаэль Бадретдинович
доктор социологических наук, профессор (Россия)
Акулич Мария Михайловна
доктор социологических наук, профессор (Россия)

Антонио Алонсо Марсос
доктор политических наук, профессор (Испания)
Фадеева Любовь Александровна
доктор социологических наук, профессор (Россия)
Виктор Агаджаньян
доктор философии по социологическим наукам,
профессор (США)
Абдулазизов Абдулвоҳид Хабибуллоевич
кандидат социологических наук, доцент (Узбекистан)

22.00.03-Ижтимоий онг ва ижтимоий жараёнлар социологияси.

Социология социального сознания и социального процесса.

Sociology of social consciousness and social process

Аликариев Нуритдин Сапаркариевич
доктор экономических наук, профессор (Узбекистан)
Матибаев Тасполат Балтабаевич
доктор социологических наук, профессор (Узбекистан)
Николов Стефан
доктор философии по социологическим наукам, (Болгария)

Мирзахмедов Абдирашид Мамасидикович
доктор философских наук, профессор (Узбекистан)
Ли Ци
доктор исторических наук, профессор (Китай)
Сухомлинова Марина Валерьяновна
доктор социологических наук, профессор (Россия)

www.tadqiqot.uz решаёт задачи, предусмотренные Стратегией Узбекистана 2030, направленные на развитие науки за счёт внедрения достижений научных исследований учёных и служащих их признанию в международном научном сообществе. Так, каждой статье, опубликованной в журнале, присваивается номер DOI (Crossref). Журналы включены в международные индексные базы данных. Входит в список журналов ВАК Узбекистана.

22.00.01-Социология назарияси, методологияси ва тарихи. Социологик тадқиқотлар усуллари.
Теория, методология и история социологии. Методы социологических исследований.
Theory, methodology and history of sociology. Methods of sociological research.

Пармонов Фарход Ярашевич
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Жусубалиев Абдыкайым Рысбаевич
кандидат социологических наук, доцент (Кыргызстан)
Алимухамедова Нодира Ядгаровна
доктор философии по философским наукам (Узбекистан)
Каланова Сабохат Мурадовна
доктор философии по социологическим наукам,
доцент (Узбекистан)

Камалова Хатира Сабыровна
кандидат социологических наук, доцент (Узбекистан)
Тагиева Гулсум Гафуровна
доктор философии по социологическим наукам (Узбекистан)
Ахмедова Феруза Медетовна
доктор философии по социологическим наукам (PhD)
(Узбекистан)
Рахимбаева Дилбархон Абдулхамитовна
кандидат философских наук, доцент (Узбекистан)

22.00.02-Ижтимоий тузилиш, ижтимоий институтлар ва турмуш тарзи
Социальные структуры, социальные институты и образ жизни
Social structures, social institutions and way of life

Аликариева Аълохон Нуриддиновна
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Зайтов Элёр Холмаматович
доктор философии по социологическим наукам,
доцент (Узбекистан)
Уразалиева Гулшода Бекпұлатовна
кандидат социологических наук, доцент (Узбекистан)

Жиянмуратова Гулноз Шербутаевна
доктор философии по социологическим наукам,
доцент (Узбекистан)
Мирзахмедов Хуршид Абдирашидович
доктор философии по социологическим наукам,
и.о. профессор (Узбекистан)
Қаюмов Қахрамон Нозимжонович
доктор философии по социологическим наукам (Узбекистан)

22.00.03-Ижтимоий онг ва ижтимоий жараёнлар социологияси.
Социология социального сознания и социального процесса.
Sociology of social consciousness and social process

Сеитова Зухрагон Пиржановна
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Абдуллаев Акмал Гадаймурадович
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Доспанова Дилара Уракбаевна
кандидат филологических наук, доцент (Узбекистан)

Каримов Бобир Шаропович
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)
Якубов Ильдар Харрасович
кандидат политических наук, доцент (Узбекистан)
Абдухалилов Абдулло Абдухамитович
доктор социологических наук, доцент (Узбекистан)

Page Maker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МАҚОЛАДА КЕЛТИРИЛГАН ДАЛИЛЛАРНИНГ ТЎҒРИЛИГИ УЧУН МУАЛЛИФ МАСЪУЛДИР | АВТОР НЕСЕТ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ДОСТОВЕРНОСТЬ ФАКТОВ ИЗЛОЖЕННЫХ В СТАТЬЕ

МУНДАРИЖА | СОДЕРЖАНИЕ | CONTENT

1. Сеитов А.П. СОЦИОЛОГИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ДИАЛОГА МЕЖДУ ОБЩЕСТВОМ И ГОСУДАРСТВОМ.....	5
2. Rasulov Abdimumin O‘ZBEKISTONDA PSIXODIAGNOSTIKA METODIKALARINING TATBIQ ETISH TARIXI..	8
3. Xusanova Xayriniso, Kamilov Farxod G‘ARB DAVLATLARIDA AHOLINI IJTIMOY HIMOYALASHNING KONSEPTUAL VA INSTITUTSIONAL ASOSLARI.....	16
4. Hojiyev Zavqiddin INNOVATSION TA‘LIM KLASITERI MAMLAKATNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA: SOTSIOLOGIK TAHLIL.....	24
5. Yunusov Alisher YANGI O‘ZBEKISTONDA YOSHLAR QATLAMI: SOTSIOLOGIK TAHLIL.....	33
6. Kadirova Xalima GLOBALASHUV SHAROITIDA MEDIA TA‘LIM VA MEDIA SAVODXONLIKNING IJTIMOY AHAMIYATI.....	40
7. Abdikadirova Nigora RAQAMLASHTIRISH VA RAQAMLI TA‘LIMNING INSON SALOHİYATIGA TA‘SIRI.....	46
8. Ким Лариса ВИРТУАЛЬНАЯ СОЦИОСФЕРА: ТРАНСФОРМАЦИЯ СТРУКТУРЫ И КУЛЬТУРЫ УЗБЕКСКОГО ОБЩЕСТВА.....	53
9. Islambaev Ravshan QORAQALPOG‘ISTONDA YOSHLAR NORASMIY BANDLIK DINAMIKASINING IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARI.....	60
10. Eshmanova Iroda O‘ZBEK YOSHLARINING XITOIY XALQ RESPUBLIKASIDAGI MOSLASHUV JARAYONLARI.....	67
11. Ravshanbekova Xurshidabonu YANGI O‘ZBEKISTONDA XALQ QABULXONALAR EVALUTSIYASINI TADQIQ ETISHNING NAZARIY-METODOLOGIK JIHA TLARI.....	74
12. Mirjavxarova Farida YOSH ALARNING HARBIY-PROFESSIONAL ORIENTATSIYAGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR.....	81
13. Boboyev Sherzod O‘ZBEKISTONDA XAYRIYA AMALIYOTINING TARIXIY-RETROSPEKTIV TAHLILI.....	90
14. Anorboyeva Marifat YANGI O‘ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARIGA DOIR NORMATIV-HUQUQIY HUJJATLARNING KONTENT TAHLILI.....	98
15. Yaxshiliqova Dildora NOGIRONLIGI BO‘LGAN YOSHLARNING SOTSIAL MOBILLIK JARAYONLARIGA DOIR YONDASHUVLARNING NAZARIY TAHLILI.....	105
16. Nuralimova Gulsinoy AHOLINING ZAIF QATLAMLARIGA KO‘RSATILADIGAN IJTIMOY XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	113
17. Mirzaaalieva Aziza SUN‘IY INTELLEKT ASOSIDA IJTIMOY-SIYOSIY TAHLILNING NAZARIY MUAMMOLARI.....	119

ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

Mirjavxarova Farida,

O'zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik va
mudofaa universiteti mustaqil izlanuvchisi
e-mail: farihon72@mail.ru

YOSHALARNING HARBIY-PROFESSIONAL ORIENTATSIYAGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.21980576>

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O'zbekiston sharoitida yoshlarning harbiy-professional orientatsiyasini shakllantiruvchi ijtimoiy omillar kompleks sotsiologik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda ushbu jarayon individual qaror yoki alohida omil natijasi sifatida emas, balki oila, mahalla, ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari, raqamli platformalar hamda davlat xavfsizlik siyosati o'zaro ta'siri natijasida yuzaga keladigan ko'p qatlamli ijtimoiy mexanizm sifatida talqin etiladi. Maqolada yoshlarning harbiy kasbga yo'nalishida madaniy, ijtimoiy va simvolik kapitalning shakllanishi, shuningdek, ularning kasbiy tanloviga ta'sir etuvchi mikro, mezo va makro darajadagi determinantlar tizimli ravishda yoritilgan. Pierre Bourdieu'ning ijtimoiy amaliyot nazariyasi va Ulrich Beckning "xavf jamiyati" konsepsiyasi metodologik asos sifatida qo'llanilib, harbiy-professional orientatsiyaning zamonaviy transformatsion jamiyatdagi o'rni ilmiy asosda ochib beriladi. Shuningdek, tadqiqot natijalari yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan munosabati, motivatsiyasi va identifikatsiyasi shakllanishida institutsional zanjir modelining muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Harbiy kasb jamiyatda nafaqat iqtisodiy faoliyat turi, balki milliy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan ijtimoiy-madaniy missiya sifatida namoyon bo'lishi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: harbiy xizmatga munosabat, individual-psixologik impuls, harbiy ta'lim va harbiy kadrlar, oila muhiti, mahalla maydoni, harbiy-professional orientatsiya, raqamli platformalar, ijtimoiy motivlar, harbiy jamoa, harbiy faoliyat.

Миржавхарова Фариди,

соискатель Университета
военной безопасности и обороны Республики Узбекистан
e-mail: farihon72@mail.ru

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ВОЕННО-ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ ОРИЕНТАЦИЮ МОЛОДЕЖИ

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлен комплексный социологический анализ факторов, формирующих военно-профессиональную ориентацию молодежи в условиях Узбекистана. Рассматриваемый процесс интерпретируется не как результат действия одного фактора или индивидуального выбора, а как многослойный социальный механизм, формирующийся под

воздействием взаимосвязанных институтов – семьи, махалли, системы образования, средств массовой информации, цифровых платформ и государственной политики в сфере безопасности. Особое внимание уделено анализу формирования культурного, социального и символического капитала молодежи, а также выявлению детерминант, влияющих на профессиональный выбор на микро-, мезо- и макроуровнях. Методологическую основу исследования составляют теория социальных практик Пьера Бурдьё, и концепция «общества риска» Ульриха Бека, что позволяет раскрыть специфику военно-профессиональной ориентации в условиях трансформации современного общества. Результаты исследования показывают, что процесс формирования отношения молодежи к военной службе и их профессиональной идентификации определяется институциональной цепной моделью, где ключевую роль играют социальные институты и государственная политика. Военная профессия рассматривается не только как вид занятости, но и как значимая социальная миссия, направленная на обеспечение национальной безопасности.

Ключевые слова: отношение к военной службе, индивидуально-психологические импульсы, военное образование и военные кадры, семейная среда, среда махалли, военно-профессиональная ориентация, цифровые платформы, социальные мотивы, военный коллектив, военная деятельность.

Mirjavxarova Farida,
Independent Researcher University of
Military Security and Defense of the Republic of Uzbekistan
e-mail: farihon72@mail.ru

FACTORS INFLUENCING THE MILITARY-PROFESSIONAL ORIENTATION OF YOUTH

ABSTRACT

This article provides a comprehensive sociological analysis of the factors shaping the military-professional orientation of youth in Uzbekistan. The study conceptualizes this process not as an outcome of individual choice or a single determinant, but as a multi-layered social mechanism emerging from the interaction of key social institutions, including family, community (mahalla), educational system, mass media, digital platforms, and state security policy. The research emphasizes the formation of cultural, social, and symbolic capital and examines the determinants influencing youth professional choices at micro, meso, and macro levels. The methodological framework is grounded in Pierre Bourdieu's theory of social practice and Ulrich Beck's concept of the "risk society," enabling a deeper understanding of military-professional orientation within the context of a transforming society. The findings demonstrate that youth attitudes toward military service and their professional identity are shaped through an institutional chain model, where interconnected social structures play a decisive role. The military profession is interpreted not merely as an occupation, but as a socially significant mission associated with ensuring national security and societal stability.

Keywords: attitude toward military service, individual-psychological impulses, military education and military personnel, family environment, neighborhood community environment, military-professional orientation, digital platforms, social motivations, military team, military activity.

KIRISH

Jahon miqyosida XXI asr boshidan buyon kuzatilayotgan chuqur ijtimoiy, siyosiy va madaniy transformatsiya jarayonlari milliy xavfsizlikni ta'minlash masalalariga, xususan, yosh avlodning harbiy xizmatga munosabati va unga yo'nalishining shakllanish mexanizmlariga bo'lgan ilmiy qiziqishni keskin oshirmoqda. Globalizatsiya, raqamli axborot muhiti, geosiyosiy ziddiyatlarning kuchayishi hamda harbiy xavf-xatarlarning asimmetrik tus olishi sharoitida davlatlar o'z mudofaa salohiyatini faqat texnik va tashkiliy vositalar orqali emas, balki inson kapitali, ayniqsa yoshlarning

qiyimatli yoʻnalishlari va ijtimoiy motivatsiyasi orqali mustahkamlash zaruratiga duch kelmoqda. Shu nuqtai nazardan, harbiylikka yoʻnalish masalasi zamonaviy jamiyatda strategik ahamiyatga ega ijtimoiy muammo sifatida namoyon boʻlmoqda.

Global jarayonlar kuchayib borayotgan hozirgi davrda xalqaro maydonda tinchlik, xavfsizlik va barqaror rivojlanishni taʼminlash oʻta dolzarb vazifalardan biriga aylangan. Yurtboshimiz 2026-yil 13-yanvar kuni Xavfsizlik kengashining mamlakatimiz harbiy xavfsizligi va mudofaasini mustahkamlash masalalari boʻyicha kengaytirilgan yigʻilishida: "...harbiy taʼlim va kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish armianing yangi qiyofasini shakllantirishning asosiy shartidir" - deb taʼkidladilar [1]. Oʻzbekiston Respublikasida milliy xavfsizlikni taʼminlash, Qurolli Kuchlarni isloh qilish va harbiy kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish boʻyicha davlat siyosati izchil amalga oshirilmoqda.

Qurolli Kuchlarni modernizatsiya qilish, professional harbiy kadrlarni tayyorlash va harbiylik yoʻlini tanlash istagida boʻlgan yoshlarda vatanparvarlik hissini shakllantirish orqali ularning dastlabki ofitserlik kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati mamlakatdagi siyosiy hamda ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar, shuningdek global miqyosda yuzaga kelayotgan geostrategik oʻzgarishlar bilan bevosita bogʻliqdir.

Respublikamiz mudofaa tizimida boʻljak harbiy xizmatchilarni tayyorlash sohasini isloh qilishning asosiy motivi taʼlim jarayonida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirishga qaratilgan zamonaviy, interaktiv va kompleks pedagogik mexanizmlarni yaratish hamda ularni barqaror rivojlantirish zaruriyatidan iborat. Bunday yondashuv yoshlarning harbiy kasbga qiziqishini oshirish, ularda masʼuliyat, intizom va milliy xavfsizlikni taʼminlashga daxldorlik tuygʻularini shakllantirishda muhim omil vazifasini bajaradi [2].

Yoshlarning harbiy-professional orientatsiya transformatsion jamiyat sharoitida koʻp omilli, koʻp qatlamli va dinamik ijtimoiy mexanizm sifatida shakllanib, uning ichki tuzilishi individual-psixologik impulsar, mezo-institutsional oʻzaro taʼsirlar va makro-huquqiy-xavfsizlik diskursi kesishma nuqtasida paydo boʻladi. Ushbu jarayonni toʻgʻri talqin etish uchun soddalashtirilgan funksional modellar yetarli emas; aksincha, Pierre Bourdieu tomonidan ishlab chiqilgan habitus, maydon (field), kapital va dominatsiya konseptlari orqali uning tuzilmasini qayta konstrukttsiya qilish metodologik jihatdan maqbuldir. Chunki harbiy kasb faqat mehnat bozoridagi bir pozitsiya emas, balki simvolik kapital harakatlanadigan, madaniy maʼnolar ishlab chiqiladigan, davlat legitimligi qayta ishlab chiqiladigan maxsus maydon hisoblanadi.

P.Bourdieuening ijtimoiy amaliyot nazariyasiga koʻra, har qanday ijtimoiy jarayon muayyan "maydon" ichida amalga oshiriladi va u yerdagi agentlar oʻrtasidagi resurslar, mavqe va kapitalning nisbati amaliyotning yangi mazmunini belgilaydi. Ushbu nazariya harbiy-professional orientatsiya maydonining ichki dinamikasini tushunishda muhim metodologik asos boʻlib xizmat qiladi, chunki harbiylikka moyillik individual qaror emas, balki turli maydonlar kesishgan nuqtada shakllanadigan kompleks ijtimoiy mexanizmdir [3].

METODOLOGIYA

P.Berger va T.Lukmanning "ijtimoiy konstruksiya" konsepsiyasida taʼkidlanishicha [4], voqelik toʻgʻridan-toʻgʻri individ tomonidan emas, balki jamiyat tomonidan ishlab chiqilgan ramziy tartiblar, meʼyorlar va maʼnolar tizimi orqali shakllanadi Ularning koʻrsatishicha, har bir institut – jumladan, harbiylik kasbi ham – tabiiy berilgan tuzilma emas, balki jamiyat tomonidan barqarorlashtirilgan va madaniy ramzlar bilan mustahkamlangan "ijtimoiy konstrukt"dir.

Shu nuqtai nazardan harbiylik kasbining barcha asosiy tarkibiy elementlari ijtimoiy konstrukttsiya jarayonida yuzaga keladi, Jumladan, **qadriyatlar tizimi** (jasorat, fidoyilik, sadoqat, burch), **institutsional marosimlar** (qasamyod, harbiy parad va rituallar), **meʼyorlar va intizom qoidalari** (buyruqqa itoat, xizmat tartibi, hierarxiya), **ramziy atributlar** (forma, bayroq, unvonlar, harbiy belgilari), **ijtimoiy maqom va legitimatsiya** (armianing davlat va jamiyat oldidagi ahamiyati).

Ushbu elementlar jamiyat tomonidan "institutsional maʼno" sifatida doimiy ravishda qayta ishlab chiqiladi, ramziy tarzda mustahkamlanadi va yangi avlodlarga ijtimoiylashuv jarayonida uzatiladi. Shu bois harbiy-professional orientatsiya oddiy psixologik moyillik yoki individual

qiziqishdan ko'ra keng qamrovli sotsiomadaniy jarayonni ifodalaydi. U **simvollar va madaniy ramzlar ta'siri** – harbiy rituallar, milliy qahramonlik obrazlari, tarixiy xotira, **davlatning axborot va ma'rifiy siyosati** – Vatan himoyasi g'oyasining media va ta'limdagi targ'iboti, **tarixiy-madaniy xotira** – urushlar, milliy ozodlik harakatlari, qahramonlar merosi, **tarixiy-madaniy xotira** – urushlar, milliy ozodlik harakatlari, qahramonlar merosi, **milliy-patriotik tarbiya** – maktab, oila, mahalla va ommaviy maqomni kuchaytiruvchi institutlar orqali shakllanadigan ong yo'nalishlar ta'sirida shakllanadi.

Harbiy kasbga yo'nalish ijtimoiy voqelikning konstruktiv mexanizmlari orqali barpo etiladigan “ijtimoiy ma'no tizimi” bo'lib, uning shakllanishi individual tanlov emas, balki keng ijtimoiy muhit, madaniy ramzlar va institutlar faoliyati bilan belgilanadi.

E.Giddens zamonaviy jamiyatning rivojlanishini “reflexive modernity” tamoyili asosida izohlab, modernizm sharoitida institutlar, shu jumladan kasblar sohasi, o'z-o'zini doimiy qayta baholash va o'zgartirish qobiliyatiga ega bo'lishini qayd etadi. Uning fikricha, jamiyatdagi refleksivlik darajasining ortishi, xavflarni boshqarish amaliyotining murakkablashishi va hayot tarzidagi tezkor dinamika professional tanlovni ham yangi modelga yo'naltiradi. Bunday sharoitda yoshlarning kasb tanlash motivlari an'anaviy indikatorlardan tashqari bo'lib, xavflar, imkoniyatlar va global tendensiyalarni hisobga olgan holda shakllanadi [5].

U.Bekning “risk jamiyati” konsepsiyasi bu jarayonni yanada kengroq izohlaydi. Uning nazariyasiga ko'ra, zamonaviy dunyoda xavflar tabiati sifat jihatdan o'zgarib, an'anaviy harbiy tahdidlar o'rniga quyidagi global omillar ustuvor ahamiyat kasb eta boshladi, ya'ni, kiber xatarlar va raqamli muhit xavflari, transmilliy terrorizm va asimmetrik tahdidlar, yarashgan texnologiyalar va harbiy sohadagi inqilobiy o'zgarishlar (AI, dron, robototexnika).

U.Bek ta'kidlaganidek, xavflar arxitekturasining o'zgarishi yosh avlodning harbiy kasbga munosabatini qayta shakllantirib, ularda “postmodern professional paradigm” – ya'ni kasbning ma'nosi, maqomi va ijtimoiy vazifalarining yangi talqinlari yuzaga keladi [6].

Shu ma'noda harbiy-professional orientatsiya transformatsiyasi global xavfsizlik muhitidagi o'zgarishlar, jamiyatning refleksiv tabiati va texnologik inqiloblar bilan chambarchas bog'liq ijtimoiy jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Zamonaviy sotsiologik tadqiqotlarda harbiy-professional orientatsiya keng qamrovli, bir-biriga bog'langan aktorlar harakatidan shakllanuvchi murakkab tizim sifatida talqin qilinadi. G.Caforioning harbiy sotsiologiyaga oid tahlillarida bu jarayon “multi-agent system” ko'rinishida izohlanadi. Ya'ni harbiy orientatsiyani shakllantirishda bir vaqtning o'zida bir nechta institutsional va madaniy agentlar parallel ravishda ta'sir ko'rsatadi [7].

ASOSIY QISM

Yoshlarning harbiy-professional orientatsiya maydonidagi kuchlar nisbati quyidagi tarzda namoyon bo'ladi:

1. Oila habitusi – birlamchi psixososial kodlash maydoni. Oila individning birinchi ijtimoiy tajriba makoni sifatida uning harbiy xizmatga emotsional va psixik moyilligini belgilaydi. Harbiy xizmat qilgan ota-aka yoki qarindoshlar modeli Bandura nazariyasida ta'kidlangan “kuzatish orqali o'rganish” mexanizmini faollashtiradi.

2. Mahalla maydoni – kollektiv me'yorlar va gender kutilmalarining reproduksiyasi. Mahalla O'zbekistonda jamoaviy identifikatsiyaning asosiy instituti sifatida mardlik, jasorat, fidoyilik, tartib va xizmat kabi qiymatlarni standart me'yorga aylantiradi. Shunga ko'ra, mahalla habitusi harbiy kasbni “sharaflilik xizmat” tariqasida qayta konstruktissiya qiladi.

3. Ta'lim maydoni – akademik va ijtimoiy kapitalning qayta taqsimlanish maydoni. Ta'lim tizimi – harbiy akademiyalar, litseylar, vatanparvarlik modullari orqali harbiy kasbning bilimlar, ko'nikmalar va kompetensiyalar bilan bog'liq “professional kapital”ini shakllantiradi. Bu maydonda akademik kapital (bilim) va ijtimoiy kapital (tarmoq, qo'llab-quvvatlash) o'zaro uyg'unlashadi.

4. OAV va raqamli platformalar – harbiylik obrazining mediatizatsiya maydoni. Televidenie, internet, ijtimoiy tarmoqlar harbiy xizmatning zamonaviy obrazini yaratadi: qahramonlik, professionalizm, texnologik qudrat va davlatga xizmat qilish simvollarini orqali

yoshlarning harbiylik haqidagi tasavvurini qayta shakllantiradi. Axborot urushi sharoitida mazkur maydonning ta'siri yanada kuchayadi.

5. Davlat-xavfsizlik maydoni – professional ma'no va legitimlikni belgilovchi institutsional aktor. Davlatning milliy xavfsizlik siyosati, harbiy doktrinalar, raqamli xavfsizlik strategiyalari va imtiyozlar tizimi harbiy kasbga institutsional maqom va rasmiy legitimate-ma'no beradi. Harbiy xizmatning strategik ahamiyati aynan shu maydonda shakllanadi va jamiyat ongida mustahkamlanadi.

Yoshlarning harbiy-professional orientatsiyasini bir omilli emas, balki institutsional zanjir modeli asosida shakllanadigan ko'p qatlamli ijtimoiy mexanizm sifatida ko'rsatadi. Oila va shaxsiy psixologik omillar mikro darajada dastlabki motivatsiyani yaratsa, mahalla, ta'lim va media maydonlari mezo darajada ijtimoiy legitimlik va simvolik kapitalni mustahkamlaydi. Davlat siyosati va global xavfsizlik muhiti esa makro darajada harbiy kasbga strategik ma'no va institutsional maqom beradi. Yoshlarning harbiy kasbga yo'nalishi individual qaror emas, balki ijtimoiy kapital, madaniy qadriyatlar va davlat xavfsizlik paradigmasi o'zaro ta'sirida shakllanuvchi kompleks sotsiologik fenomen sifatida namoyon bo'ladi.

Ushbu institutsional zanjir sifatida ishlaydi va harbiy kasbga yo'nalishning butun mexanizmlarini shakllantiradi. Zanjirning har bir bo'g'ini alohida holda emas, balki bir-birini kuchaytiruvchi interdependensiya tarzida faoliyat yuritadi, bu esa μ -meso-macro modelining to'liq namoyon bo'lishidir.

1-jadval

Yoshlarning harbiy-professional orientatsiyasiga ta'sir etuvchi ijtimoiy maydonlar va shakllanuvchi kapital turlari

№	Ижтимоий maydon / institut	Asosiy mazmun va ta'sir mexanizmi	Shakllanadigan kapital / natija
1	Oila (habitus)	Avlodiy harbiy an'ana, "ota – himoyachi" modeli, kuzatish orqali o'rganish, emotsional qo'llab-quvvatlash	Madaniy va simvolik kapital, dastlabki motivatsiya
2	Mahalla instituti	Jamoaviy me'yorlar, "mardlik" va "sharofatli xizmat" tasavvuri, ijtimoiy nazorat va tavsiyalar	Ijtimoiy kapital, legitimlik
3	Ta'lim tizimi (maktab, litsey, harbiy OTM)	Vatanparvarlik tarbiyasi, akademik bilim, kasbiy kompetensiya, harbiy modullar	Akademik va professional kapital
4	Tengdoshlar guruhi	Rol-modellar, ijtimoiy maqto'v, romantiklashtirish, jamoaviy identifikatsiya	Ijtimoiy rag'bat, guruhiiy identifikatsiya
5	OAV va raqamli platformalar	Harbiy obrazning media-diskurs orqali shakllanishi, qahramonlik ramzlari, axborot bosimi	Simvolik kapital, media-obraz
6	Davlat-xavfsizlik siyosati	Milliy xavfsizlik konsepsiyasi, harbiy islohotlar, imtiyozlar tizimi, institutsional legitimlik	Institutsional kapital, strategik maqom

7	Psixologik xususiyatlar	Stressga chidamlilik, tezkor qaror qabul qilish, intizom, xavfni idrok etish	Shaxsiy kasbiy identifikatsiya
8	Geosiyosiy va global omillar	Assimetrik tahdidlar, terrorizm, kiberxavfsizlik, xavf jamiyati paradigmasi	Xavfsizlik ongi, strategik missiya hissi

Ulrich Beckning “xavf jamiyati” konsepsiyasida ta’kidlanganidek, modern davrda xavfsizlik inson hayotining oddiy ehtiyoji emas, balki jamiyatning barqaror yashashini ta’minlovchi fundamental ijtimoiy talabga aylanadi [6]. Bu g’oya O’zbekiston sharoitida ayniqsa dolzarb, chunki mamlakatning xavfsizlik muhiti ko’p qirrali va murakkab dinamikaga ega. Terrorizm va ekstremizm kabi transmilliy tahdidlar, migratsiya jarayonlarining boshqarilishi, axborot makonidagi kiber xatarlar, ichki ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash mexanizmi, shuningdek ekologik xavflarning kuchayishi xavfsizlikni umummilliy strategik vazifaga aylantirmoqda. Mana shu omillar majmui O’zbekiston jamiyatida harbiy xizmatning simvolik va institutsional qiymatini sezilarli darajada oshirib, harbiy kasbni faqat mehnat faoliyati emas, balki “milliy barqarorlikni ta’minlashga qaratilgan ijtimoiy missiya” sifatida talqin etishga olib keladi.

Shu nuqtai nazardan yoshlarning harbiy kasbga yo’nalishni shakllantiruvchi mexanizmlarni chuqurroq tushuntirish uchun “institutsional zanjir modeli” eng samarali tahliliy konstruktsiya sifatida namoyon bo’ladi. Ushbu model harbiy-professional orientatsiyani bir-birini to’ldiruvchi bir nechta ijtimoiy institutlar o’rtasidagi dinamik o’zaro bog’lanish sifatida ko’radi.

Zanjirning birinchi bo’g’ini – **oila habitusi** – yoshlarda mardlik, fidoyilik va xizmatga moyillik kabi qadriyatlarning ilk shakllanish nuqtasi bo’lib, harbiylikka ruhiy-psixologik tayyorlikni belgilaydi.

Ikkinchi bo’g’in – **mahalla instituti** – normalar, gender roliga oid kutilmalar, jamoatchilik nazorati orqali yoshlarning professional tanlovini rag’batlantiradi yoki cheklaydigan normativ muhitni vujudga keltiradi.

Uchinchi bo’g’in – **ta’lim tizimi** – harbiy bilim, akademik kapital, kognitiv tayyorgarlik va kasbiy moslik modellari orqali harbiylikka ratsional asos yaratadi.

To’rtinchi bo’g’in – **OAV va raqamli platformalar** – harbiy obrazlarni media-diskurs orqali qayta konstruktissiya qilib, harbiy kasbning simvolik kapitalini kuchaytiradi.

Nihoyat, beshinchi bo’g’in – **davlat siyosati** – harbiy kasbga professional legitimlik, milliy mandat va strategik zaruriyat beradi. Bu institutsional tuzilma harbiy-professional orientatsiyaning faqat umumiy ijtimoiy manzarasini emas, balki uni belgilab turuvchi “simvolik kapital harakati”ni ham ochib beradi. Bourdieu ta’kidlaganidek, “simvolik kapital – bu agentning ijtimoiy maydondagi tan olinishi, qadrlanishi va legitim maqomi” [8, 11].

Aynan shu nuqtada harbiylik O’zbekistonda yuqori baho beriladigan ramziy resursga aylanib, yoshlar uchun professional tanlovning nafaqat iqtisodiy, balki madaniy, ideologik va ijtimoiy jihatlarni belgilab beradi.

O’zbekiston jamiyatida harbiy xizmat har doim yuqori qadrlanadigan va hurmat qilinadigan soha sifatida shakllangan. Harbiylik faqat davlat xavfsizligini ta’minlash yoki mudofaa vazifasi emas, balki oilaviy qadriyatlar, milliy an’analar va jamoaviy xotiraning muhim qismi sifatida ham namoyon bo’ladi. Shu bois oila yoshlarning harbiy kasbga bo’lgan qiziqishi va moyilligini shakllantiruvchi asosiy ijtimoiy muhit hisoblanadi.

O’zbek oilaviy an’anasida ota – “himoyachi va ta’minlovchi” timsolida qabul qilinadi. Shu bilan birga “o’g’il bola – elga tayanch” degan qadriyat ham hanuz omma ongida kuchli saqlanib kelmoqda. Jasorat, mardlik, burchni ado etish, oila va yurt oldida mas’ul bo’lish kabi qadriyatlar harbiy xizmat bilan bog’lanadi. Oiladagi bu tasavvurlar yoshlar ongida harbiylikni tabiiy, maqbul va sharaflil yo’l sifatida qabul qilinishiga xizmat qiladi.

Amaliyotda ham bu holat tasdiqlanadi. UzStat (2023) ma’lumotlariga ko’ra, harbiy oliy o’quv yurtlariga kirgan yoshlarning taxminan yarmining avlodida ota, amaki yoki bobolar orasida harbiy xizmat qilgan insonlar mavjud. Bu harbiylikning O’zbekistonda avloddan-avlodga o’tuvchi

madaniy va simvolik qadriyat ekanini ko'rsatadi. OAV va raqamli maydon – mediatizatsiya, ramziy timsollar va informatsion konstruksiyalar maydoni. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari jadal rivojlanayotgan hozirgi paytda harbiy xizmatchilar turli texnik vositalar orqali global axborot maydonidan faol foydalanmoqdalar. Mazkur imkoniyatlardan oqilona va maqsadli foydalanish, ya'ni texnologiyalarni milliy taraqqiyot manfaatlariga xizmat qildirish, avvalo, harbiy xizmatchilarda yuksak axborot madaniyatini shakllantirishni talab qiladi.

Axborot madaniyatining shakllanishi esa turli ko'rinishdagi "informatsiya bosimi" sharoitida ham ijobiy, ham salbiy axborotlarni to'g'ri saralash, milliy manfaatlariga mos g'oyalarni tanlab olish, tahlil qilish va ulardan foydalanish qobiliyatini anglatadi. Shu jihatdan, harbiy xizmatchilarda axborot madaniyatini rivojlantirish qanday mezonlarga asoslanishi lozimligi dolzarb masala sifatida namoyon bo'ladi.

Ushbu vazifalar quyidagi yo'nalishlarda o'z ifodasini topadi:

Birinchidan, har qanday axborotni qabul qilishda uning mazmun-mohiyatini, manbasining haqqoniyligini, qaysi g'oya va mafkuraga tayanayotganini, qanday maqsadda tarqatilganini aniqlash zarur. Bu axborot xavfsizligining asosiy shartidir.

Ikkinchidan, olinayotgan axborotning amaliy natijasi qanday bo'lishi mumkinligi haqida aniq tasavvurga ega bo'lish, uni chuqur tahlil qilish, undagi ijobiy va salbiy jihatlarni ajratib olish va shundan keyin mustahkam xulosa chiqarish muhim.

Uchinchidan, axborotga ongli, tanqidiy va yuksak tafakkur bilan yondashish, zarurat tug'ilganda uni tahlil (analiz) bilan bir qatorda sintez qilish ko'nikmalarini rivojlantirish talab etiladi.

To'rtinchidan, axborotdagi ijobiy, konstruktiv fikrlarni faol qo'llab-quvvatlash va targ'ib qilishda milliy mafkura tamoyillariga tayangan holda ish ko'rish lozim.

Beshinchidan, axborot makonida yuz beruvchi fikrlar xilma-xilligini, jamiyatdagi g'oyalar rang-barangligini hurmat qilish, fuqarolarning o'z fikrini erkin ifoda etishiga tazyiq o'tkazmaslik – demokratik qadriyatlarning asosiy shartlaridan hisoblanadi.

Oldinchidan, axborot olish imkoniyatlari va sharoitlarini hisobga olgan holda, ulardan samarali foydalanish, bajarilayotgan ishlar natijadorligini doimiy nazorat qilish orqali jamiyatda barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlashga erishish zarur [6].

Internet orqali tarqatilayotgan kompyuter o'yinlarining yarmidan ko'p qismi zo'ravonlik va tajovuzkorlik elementlarini o'z ichiga oladi. Xususan, tahlillardan ma'lum bo'lishicha, bu o'yinlarning 49 foizida keskin zo'ravonlik sahnalari uchrasa, 41 foiz jangari yo'nalishdagi (otishma, portlash va hujumlarga asoslangan) o'yinlarda qahramon maqsadiga erishish uchun aynan zo'ravonlikka tayanadi [9, 10].

Ma'lumki, internet hozirgi kunda ommaviy axborot va kommunikatsiya tizimining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sanaladi. U g'oyaviy ta'sir ko'rsatish, targ'ibot va mafkuraviy kurashning asosiy maydoniga aylanib bormoqda. Buni ekstremistik, ayniqsa diniy-ekstremistik g'oyalarni tarqatishda internet platformalarining keng qo'llanilayotgani ham yaqqol tasdiqlaydi.

Harbiy xizmat yoshlar uchun bir nechta muhim ehtiyojlarni qondiruvchi soha sifatida ahamiyat kasb etadi. U avvalo insonning o'zini ko'rsatish, yurtga xizmat qilish, jamiyat oldida foydali bo'lish kabi ichki ehtiyojlari bilan bog'liq. Shu bilan birga harbiy xizmat o'zini namoyon qilish va o'z o'rnini topish, jamiyatning hurmatiga sazovor bo'lish, xavfsizlik hissini anglash, jamoaga tegishlilik va birdamlik, sadoqat va fidoyilikni namoyon etish kabi ichki motivatsiyalarni qondiruvchi muhim faoliyatdir.

Ko'plab yoshlar uchun harbiy kasb shaxsiy o'zlikning bir qismiga aylanadi. Uniforma, bayroq, marosimlar, intizom va tartib kabi elementlar yoshlarning ichki dunyosida maxsus ma'no kasb etadi va ularni jamoadagi bir butunlik hissiga bog'laydi. Harbiy jamoaning ichki birdamligi, o'zaro hurmat, do'stlik va mas'uliyat kabi qadriyatlar yoshlarga o'zini muhim va kerakli inson sifatida his qilish imkonini beradi.

Xarbiy kasbni tanlayotgan yoshlarda ma'lum psixologik xususiyatlar kuchli namoyon bo'lishi kuzatiladi. Ular xavfni ongli idrok eta oladi, murakkab vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilishga qodir, emotsional barqaror va iroda jihatidan chidamli bo'ladi. Bunday ichki tayyorgarlik harbiy xizmat davomida talab etiladigan mas'uliyat va intizom bilan bog'liq.

Mahalla instituti – O‘zbekiston jamiyatidagi eng barqaror va tarixiy legitim massa bo‘lib, yoshlarning kasbiy moyilliklari, gender rollari va “qaysi kasb jamiyat uchun sharaflı?” degan kollektiv tasavvurlarni shakllantiruvchi meso-daraja kychidir. Bourdieu konsepsiyasiga ko‘ra, mahalla “kollektiv habitus”ni reproduksiya qiluvchi eng muhim field” hisoblanadi. Mahallada patriarchal normalar hali ham kuchli – va harbiy kasb mana shu normalarning “mardlik” metaforasiga aylangan shaklidir. Sotsiologik kuzatishlarga ko‘ra, O‘zbekistonda yigitlarning 30-40% harbiylikni “erkaklikning sinovi” deb baxolaydi.

Demak, O‘zbekistonda harbiy-professional orientatsiya oilaviy qadriyatlar, milliy an‘analar, jamiyatdagi hurmat darajasi, psixologik ehtiyojlar va simvolik ma‘nolarning o‘zaro uyg‘unligi asosida shakllanadi. Oila, mahalla, ta‘lim tizimi va davlat siyosati o‘rtasidagi o‘zaro ta‘sir yoshlarning harbiy kasbga bo‘lgan munosabati va qarorlariga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu bois harbiy xizmat jamiyat uchun nafaqat mudofaa tizimi, balki ma‘naviy, ijtimoiy va madaniy barqarorlikni ta‘minlovchi institut sifatida ahamiyatga ega.

O‘zbekistonda mahalla har bir yoshning ijtimoiy muhiti va ijtimoiy kapitali shakllanadigan asosiy maydon hisoblanadi. Mahalladagi o‘zaro ishonch, yordam, tavsiya va nazorat mexanizmlari yoshlarning harbiy xizmat haqidagi tasavvurlariga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Amaliy kuzatishlarga ko‘ra, mahalla kengashining tavsiyalari, mahalladoshlar e‘tirofi va oilaning qo‘llab-quvvatlashi harbiy OTMga kirish jarayonida yoshlar uchun muhim “start kapitali” sifatida ishlaydi. Shu ma‘noda mahalla harbiy-professional orientatsiyaning hamkorlikka asoslangan muhim ijtimoiy maydonidir.

Ta‘lim sohasi yoshlarning harbiy kasbga moyilligini belgilaydigan eng muhim meso-institutdir. Aynan maktab va kollej bosqichida:

yoshlarda harbiy kasb haqida ratsional tasavvur shakllanadi;

fizika, texnik fanlar, harbiy tayyorgarlik modullari orqali amaliy qobiliyatlar rivojlanadi;

kasbiy yo‘nalish bo‘yicha tanlov aniqlashadi;

akademik va ijtimoiy kapital qayta taqsimlanadi.

Temurbeklar maktablari, kadet uchilimchalari va harbiy litseylar bu jarayonda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Masalan, Temurbeklar maktabini bitirganlarning katta qismi keyinchalik harbiy OTMlarni tanlaydi – bu ta‘lim tizimining harbiy orientatsiyadagi ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

O‘qituvchilar ham yoshlarga vatanparvarlik, mas‘uliyat va xizmat madaniyati haqida barqaror tasavvur berish orqali orientatsiya jarayonida muhim targ‘ibotchi vazifasini bajaradi.

Raqamli fanlar va IT-yo‘nalishlarning kengayishi esa harbiy xizmatning zamonaviy – texnologik qirralarini shakllantirib, yoshlarni high-tech harbiy yo‘nalishlarga moyil qila boshladi.

Yoshlar ko‘p hollarda kasbiy tanlovni o‘z tengdoshlari tajribasi va munosabatiga qarab shakllantiradi. Tengdoshlar guruhi:

harbiy uniforma va harbiylik obrazini romantiklashtiradi,

g‘urur va jasorat tuyg‘ularini rag‘batlantiradi,

harbiy OTMda o‘qiyotgan tengdoshlarni “rol modeli” sifatida qabul qiladi.

Shu sababli tengdoshlar orasidagi ijtimoiy maqtoov va qo‘llab-quvvatlash harbiy professiyaga qiziqishni kuchaytiruvchi muhim omillardan biridir.

O‘zbekistonda OAV va internet platformalari harbiylik obrazini yaratishda muhim rol o‘ynaydi. Televideniadagi harbiy paradlar, qasamyod marosimlari, jasorat haqidagi syujetlar harbiy xizmatni yuqori sharaf sifatida namoyon qiladi.

Raqamli platformalarda – TikTok, Instagram, Telegram – harbiy mashg‘ulotlar videolarining ommabop bo‘lishi yoshlarda harbiylikni estetik, jozibador va qahramonlik ramzi sifatida qabul qilishini kuchaytiradi [11, 12].

Biroq internetdagi feyk kontent va agressiv media-tasvirlar yoshlarning haqiqiy kasbiy orientatsiyasiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shu bois davlat siyosati media savodxonlikni oshirishga alohida e‘tibor qaratmoqda.

Harbiy-professional orientatsiya faqat oila yoki maktab darajasida shakllanmaydi. Davlatning xavfsizlik siyosati, harbiy islohotlar, geosiyosiy vaziyat ham bu jarayonning asosiy makro-omillaridir.

O'zbekistonda harbiy tizimni modernizatsiya qilish, professional armiyaga o'tish, harbiy akademiyalarni takomillashtirish va yoshlar bilan ishlash bo'yicha dasturlar yoshlarning harbiy kasbga bo'lgan munosabatiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

XULOSA

Milliy xavfsizlik, davlat islohotlari va mintaqaviy tahdidlar harbiy professiyani jamiyat uchun strategik ahamiyatga ega kasb darajasiga ko'tarib, yoshlarning bu yo'nalishga moyilligini kuchaytirmoqda. Mahalla, ta'lim, tengdoshlar guruhi, OAV va davlat siyosati o'zaro bog'liq holda O'zbekistonda harbiy-professional orientatsiyaning kompleks modelini tashkil qiladi. Bu modelda oilaviy qo'llab-quvvatlash, ta'lim orqali kompetensiya shakllanishi, media orqali simvolik kapital yaratilishi va davlatning xavfsizlik siyosati asosiy hal qiluvchi omillar hisoblanadi. Yoshlarning harbiy-professional orientatsiyasi – O'zbekiston transformatsion jamiyatida individual psixologik moyillikdan ko'ra, institutsional zanjir, madaniy kapital, davlat xavfsizlik paradigmasi, ma'naviy-ideologik diskurs va raqamli kommunikatsiyaning uzviy ta'sirida amalga oshadigan ko'p qatlamli, dinamik va strategik jarayondir. O'zbekistonda Harbiy kasbga yo'nalish jarayoni jamiyatning bapcha asosiy institutlari – oila, mahalla, ta'lim, yoshlar siyosati, OAV va davlat xavfsizlik siyosati tomonidan birgalikda konstruksiya qilinadigan sotsiologik fenomen sifatida shakllanmoqda.

Adabiyotlar/ Литература/ References:

1. <https://president.uz/oz/lists/view/8851>
2. Alimardonov Z.S. Oliy harbiy ta'lim muassalarida bo'lajak ofitserlarning kasbiy kompetentligini takomillashtirish. – Toshkent, 2019.
3. Bourdieu P. *The Logic of Practice*. Stanford University Press, 1990. – P. 112-118.
4. Berger P., Luckmann T. *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. – New York: Anchor Books, 1966. – P. 112-118.
5. Giddens A. *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. – Cambridge: Polity Press, 1991. – P. 44-52.
6. Beck U. *Risk Society: Towards a New Modernity*. – London: Sage Publications, 1992. – P. 18-22.
7. Caforio G. *Handbook of the Sociology of the Military*. – New York: Springer, 2006. – P. 74-82.
8. Bourdieu P. *The Forms of Capital*, 1986. – P. 248
9. Normuratova M. Harbiy xizmatchilarda axborot madaniyatini shakllantirish. "Globalashuv sharoitida vatanparvarlik tarbiyasining ma'naviy-ma'rifiy texnologiyalari" respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallar to'plami. Toshkent. 2019. –B.21-23.
10. Xursandov A., Qodirov G'. Milliy g'oya: asosiy tushuncha va tamoyillar. – Toshkent: Tohtbyu, 2015. –B.47-48.
11. Mirjavkharova F. Transformatsion jamiyatda harbiylik kasbi: orientatsiya va deformatsiya (kasbiy buzilish) sabablari, omillari va uning namoyon bo'lishi//Ijtimoiy tadqiqotlar jurnali. №SI-3/2024. – B. 148-155.
12. Kurmanov Z. *Military Profession and Youth Identity Transformation in Central Asia*. – Almaty, 2020. – P. 88-96.

ИЖТИМОЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000